

Elementary Education Online, 2019; 18 (4): pp. 2063-2077.

İlköğretim Online, 2019; 18 (4): s.2063-2077. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>doi: [10.17051/ilkonline.2019.639416](https://doi.org/10.17051/ilkonline.2019.639416)

İlkokul Öğrencilerinin Çizimleriyle Okul Müdürü¹

The School Principal in Primary School Students' Drawings

Barış Esmer, Sinop Üniversitesi, besmer@sinop.edu.tr ORCID: 0000-0002-6884-992X**Ahmet Melih Güneş**, Balıkesir Üniversitesi, melih.gunes@balikesir.edu.tr ORCID: 0000-0002-7484-5685

Öz. Bu araştırmanın amacı; ilkokul öğrencilerinin okul müdürü algılarını, çizimlerini (resim) kullanarak ortaya çıkarmaktır. Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Ankara ili Akyurt ilçesinde yer alan bir devlet okulunda bulunan 1-4. sınıf öğrencileri arasından seçilen toplam 363 öğrenci oluşturmaktadır. Toplanan veriler içerik analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada öğrencilerin genellikle okul müdürüne ilişkin olumlu algılar taşıdıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin okul müdürünün en çok kişisel özelliklerine en az da bilgi aracı olma özelliğini vurguladıkları belirlenmiştir. Okul müdürünün öğrencilerle sözlü iletişimde bulunması, öğrencilerle birlikte vakit geçirmesi, sevgi unsuru olarak görülmesi, okulu güzelleştiren birisi olması, öğrencilere iyi davranması ve yardımsever olması okul müdürüne yönelik olumlu algıların başında gelmektedir. Öğrenciler otoriter ve kural koyma özelliklerini okul müdürüne yönelik olumsuz algılar olarak nitelendirmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Okul müdürü, okul müdürü algısı, çizim

Abstract. The main purpose of this study is to investigate primary school students' perceptions of school principals analyzing their drawings. In this study, qualitative research design was used. The participants of the study consisted of 363 students in grades 1-4 in Akyurt, Ankara. The data was analyzed with content analysis technique. Students' drawings were classified into 2 themes and 5 categories according to their similar features. The students mostly emphasized personal characteristics. The results showed that students generally had positive perceptions about school principals. Verbal communications with students, passing time with students, being an element of love, being somebody who makes school beautiful, getting on well with students and being helpful are positive perceptions about school principals. Students defined negative characteristics related to principals as being authoritarian and setting rules.

Keywords: School Principal, perception of being principal, drawing,

SUMMARY

Introduction

Drawings have been used for the purpose of evaluation, a way for children to express themselves. Malchiodi (1998) stated that the process of drawing requires the child to choose, translate, and arrange lines, shapes, and colors to convey a thought, feeling, event, or observation, synthesizing numerous components involving content, style, form, and composition. According to Lum (1997), understanding the student intentionality about the principal will enlarge our capacity for reflecting on the full extent to which leadership practices have an effect on student culture and the conditions of their mental development. For this purpose, we investigated elementary school students' (1st to 4th) perceptions regarding the concept of school principal by using students' drawings. In this study, the following questions were investigated: a) What are the first to fourth graders' perceptions of school principal? b) What are the similarities and differences in elementary students' perceptions of school principals?

¹Bu çalışma 12. Uluslararası Eğitim Yönetimi Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Method

In this study qualitative research design was used. Hatch (2002) stated that constructivist paradigm employed in the study assumes that realities are constructed socially and change depending on individuals experiences. From this perspective, the participants reflected their experiences, thoughts and feelings, by drawings and explanations on school principal. Three hundred and sixty three students in Ankara were selected by using the purposeful sampling method. Primary school students were asked to make drawings (pictures, cartoons, etc.) about the school principal on paper. They were asked to explain their drawings with their own words, speech bubbles or cartoons in order to give more detailed information. Descriptive and content analysis techniques were used in this study. Eighty-three drawings were evaluated as inaccurate or incomplete; thus, 280 drawings were included in the study. During the data analysis process, the collected data were analyzed and coded by the researchers and the theme and patterns were determined (Miles and Huberman, 1994). The frequencies of participants' answers were calculated, tabled and interpreted. In order to validate the data reliability, "matching degree" formula proposed by Miles and Huberman (1994) was used. The 90.9% compliance achieved in the study is within acceptable limits.

Results

The students' drawings were presented under 5 categories and 2 themes. The results showed that students drew male principals more than females. First and second graders' drawings illustrated the principal in space or outside the school. On the other hand, third and fourth graders drew principal at playground and next to school. Second graders considered the school principals informative and having well equipped communication skills. As students develop mentally, the features of being good personality come to the forefront. Having professional competencies are crucial at all grade levels in student's drawings.

Discussion and Conclusion

This study revealed that the students' perceptions towards school principal are more positive. Students' drawings indicated that students considered principals as loving, helpful, communicative characters. Although, results are in line with the studies of Cerit (2008), Turhan and Yaraş (2013), Demirbaş and Alabay (2017), it differs from the studies conducted by Lum (1997), Balci (1999), Aydoğdu (2008), Yıldırım and Uğur (2011), Yalçın and Erginer (2012, 2014). Considering all these studies, it may be said that there are many factors affecting management and differences in school management mentality.

According to Van Roekel (2008), successful instructional leaders of principals provide a common vision of what good instruction is like, support and monitor the performance of teachers and students, create school cultures or environments in which all children can achieve their full potentials. Results also revealed that second graders considered principals as people who were communicative and have time for students. In other words, it is said that principals demonstrated educational leadership competences and pay attention to student- management interaction. Third graders perceptions of school principals were concentrated on the effective and transforming nature of school. Drawings revealed that principals are individuals who establish parks and recreation areas in school playgrounds.

In this study, one of the prominent results was that fourth graders' perceptions about the school principal differentiated from other students. This difference concentrated on personal characteristics of principals, which supported Yalçın and Erginer's (2014) study. They determined that "love factor" was one of the most drawn features of the principal. Considering other factors that influenced school management processes of principals, it can be said that principals help students develop a positive identity towards the school. In this study, primary school students indicated that mostly professional, personal and communicative competencies of school principals were emphasized. Contrarily, principals' educational leadership qualities were not sufficiently mentioned. Further studies should focus on how principal create school cultures or environments where children can achieve their full potentials. This study was limited

to male school principals as role models. There is a need for studies that focus on female principals as well as teachers, and all management stakeholders.

GİRİŞ

Okula başlamak çocukların dünyasında yepyeni heyecan ve mutluluklar yaratır. Yaşanan bu heyecan ve mutluluğun büyük bir sevgi ve coşkuya dönüşmesi uzun sürmez. Çocuğa o güne kadar evinde, anaokulunda öğretilen birtakım bilgi, saygı ve sağlık kuralları okul ile daha programlı bir şekle bürünür. Çocuk okulun daha ilk yılında kurallar dünyasına adım atmış olur (Buyurgan ve Buyurgan, 2012). Bu kurallar çocuğun okula ve okuldaki tüm paydaşlara yönelik bakış açısını değiştirmektedir. Okula yönelik oluşacak olumlu ya da olumsuz her tutum çocuğun zihninde yer edinecektir. Dolayısıyla okulların ve okulla ilgili eğitim, öğretmen, müdür, öğrenci gibi diğer kavramların çocuklar için ne ifade ettiği, nasıl anlamlandırıldığı ise son derece önemlidir. Bu nedenle okuldaki eğitsel ve yapısal süreçlerle ilgili algılarının ortaya çıkarılmasında çizimler, sözel ifadeler kadar önemli ve etkilidir (Yalçın ve Erginer, 2014). Bir bilgiye ulaşmanın ya da bilgiyi temsil etmenin birden fazla yolu olmasına rağmen Artut (2013) resim çizmeyi çocukların kendilerini ifade etmelerindeki en etkili yollardan birisi olarak görmektedir. Çocukların önceden öğrenmiş olduğu bazı sözcük ve ifade biçimlerine oranla resim çizmek daha güçlü, daha yalın bir anlatım ve iletişim aracı olarak değerlendirilmektedir.

Çocuk çizimleri Lucquet' in (1913, 1923) aşamalı gelişim bakış açısı ile ilgili çalışmalarına dayanmaktadır (Anning ve Ring, 2004). Aşamalı gelişim teorisi ise zekâ testlerinden (Burt, 1921; Goodenough, 1926) oldukça etkilenmiş ve gelişimin doğasına uygun olarak çizimleri bir sonraki aşama için "eksik" olarak nitelendirmektedir. Bir adam çizme testi ile uygulanan zekâ testlerinin çocuğun zihinsel yaşı-zekâsı hakkında bilgilendirici olduğu düşünülmüştü. Lowenfeld (1947) araştırma sürecine dâhil olmuş ve çocukların çizimlerinin yetişkin formuna doğru geliştiği bir yolculuk olarak değerlendirmiştir. 1940' lı yıllardan itibaren çocukların çizimleri değerlendirme-karar verme amacının yanında terapi ve iyileştirme amacıyla da kullanılmaya başlanmıştır. Piaget ve Inhelder (1956) çalışmaları çocuğun boşluk kavramının gelişimine sağladıkları katkı nedeniyle ön plan çıkmıştır. Tartışmalara dâhil olan Kellogg (1969) çocukların yaptığı karalamalarını 20 farklı kategori altında toplamıştır. Çocuk gelişimine yönelik artan ilgiye birlikte çocukların çizimlerine ile ilgili iki farklı bakış açısı üzerine bir uzlaşma olmuştur: Klinik-Duygusal ve Bilişsel-Gelişimsel. Her iki bakış açısı da çocukların çizimlerle bize bir şeyler anlattığını ve ipuçlarını barındırdıkları görüşünü savunmaktadır (Winner ve Gardner, 1981). Benzer şekilde Golomb (2004) da çocuk olgunlaştıkça ve bilişsel olarak geliştikçe çizimlerde basit temsillerden karmaşık resimlere doğru geliştiğini vurgulamaktadır.

Çizimler bir değerlendirme aracı, çocukların kendilerini ifade etmelerinin bir yolu olarak kullanılmaktadır. Malchiodi (1998), çizim yapma sürecinin çocuğun bir düşünce, duygu, olay ya da gözlemini karşı tarafa iletmek için çizgileri, şekilleri ve renkleri seçmesi ve ayarlaması gibi birçok deneyimi birlikte kullanılmasının gerektiğini vurgulamaktadır. Çizim yapma sürecinin analiz edilmesi teorik ve pratikte pek çok fayda sağlamaktadır. Gamradt ve Staples (1994) yapılan çizimlerin, insanın doğasında olan sanatsal dışavurumun bir aracı olarak analiz etmekte ve değerlendirmektedir. Golomb (2004) çocuk çizimlerinde yer alan insan figürünü çocuğun bilişsel gelişimi açısından en fazla bilgi veren öge olarak tanımlamaktadır. Çocuk çizimlerinde ayrıca kızlar ve erkeklerin nesneleri anlamlandırmada farklı duygular ve yollara sahip olduklarını göstermektedir (Cherney, Seiwert, Dickey ve Flichtbeil, 2006).

Çocuk resimleri çocuğun düşüncesini, düşünce şeklini, yaşamını, koşullarını, duygularını yansıtmakla birlikte kültürel ve sosyal belirleyicileri değerlendirme olanağı sunması açılarından önemlidir (Arıcı, 2006). Kültürel ve sosyal aktarımın en önemli araçlardan birisi de okullardır. Okul müdürleri ise okulların amaçlarını gerçekleştirmek ve okulun etkililiğini en üst düzeye çıkarmak için çaba harcayan, okulun gelişimi için gerekli kaynakları sağlamaya çalışan, çalışanlarını geliştirmeye yönelik faaliyetler düzenleyen lider kişiler olarak tanımlanmaktadır (Bursalıoğlu, 2000). İnsanların yetiştirilmesinde büyük öneme sahip olan okullarda görev yapan okul müdürlerinin rollerini iyi bilmeleri, yaşadıkları toplumu devamlılığı için büyük önem taşır

(Erol, 1995). Okul müdürlerinin yöneticilik ya da disiplini sağlama rollerinden ziyade öğretimsel olarak üstlendikleri roller daha önemlidir. Okul müdürlerinin öğretimsel rolleri liderlik becerilerine sahip olmalarıyla doğru orantılıdır. Hallinger (2003) okul müdürlerinin liderlik yeteneğini, okuldaki değişimi açıklamada, okuldaki gelişimde ya da okulun etkililiğinde katkısı olan anahtar bir faktör olarak tanımlamıştır. Okullarda sergilenecek liderliğin etkililiği, belirlenen hedeflere ve öğrencinin akademik başarısının gelişimine bağlı. Bir başka deyişle; belirlenen hedeflere ulaşılması ve akademik gelişimin sağlanması okul müdürünün gerçekleştireceği önemli başarılarından birisi olacaktır.

Okulların belirlenen hedeflere ulaşabilmesindeki en kilit rol okul müdürleridir. Okul müdürlerinin sergileyecekleri liderlik becerileri okuldaki tüm paydaşlara olumlu yönde etki edecek ve belirlenen hedeflere ulaşmak daha kolay olacaktır. Van Roekel (2008) başarılı okul müdürlerinin, okulun ulaşacağı genel hedefleri belirleyerek, öğretmen ve öğrencilerin performansını izlediklerini, ihtiyaç duyulan her an tüm personelin ve öğrencilerin yanında olduklarını, uygun öğrenme ortamları oluşturduklarını ve okul kültürünün oluşmasına önemli derecede katkı sağladıklarını belirtmiştir. Bu doğrultuda okul müdürlerinin sergiledikleri liderlik davranışları hem öğretmen hem öğrenciler hem de diğer çalışanlar üzerinde oldukça önemlidir. Bu paydaşlar arasında öğrenciler ayrı bir öneme sahiptir. Çünkü okulların var oluş amacı öğrencilerdir ve okullar bu amaç doğrultusunda hareket etmelidirler. Dolayısıyla okulların etkililiğinde ve başarısında öğrencilerin okula yönelik algıları ayrı bir öneme sahiptir. Öğrencilerin okula yönelik algılarına etki eden etmenlerin başında da okul ortamı gelmektedir. Bu ortamın sağlanmasındaki en önemli etmen ise okul müdürleridir. Lum (1997) da benzer şekilde öğrencilerin, öğrenci-müdür ilişkisine yönelik oluşturdukları müdür algısının, müdürün rolü hakkında önemli bilgiler vererek müdürlerin kendi tutum ve davranışlarını gözden geçirmelerine katkı sağlayacağını belirtmiştir. Okul müdürlerinin kendilerine yönelik algıları bilmesi ve bu doğrultuda kendilerini yenilemesi kurumsal başarının yakalanmasına da önemli katkı sağlayacaktır. İlgili literatür incelendiğinde gerçekleştirilen çalışmaların; okul ve okul yaşamına ilişkin yapılan çizimler (Tuckey, 1992; Gamradt ve Staples, 1994; Cherney, Seiwert, Dickey ve Flichtbeil, 2006; Yurtal ve Artut, 2010; Ülker, Yılmaz, Solak ve Ergüder, 2013; Maxwell, 2015; Farmer, Leonard, Spearman, Qian ve Rosenblith, 2016) ile okul müdürlerine yönelik algıların metaforlarla-anket aracılığıyla belirlendiği çalışmalara (Balci, 1999; Aydoğdu, 2008; Cerit, 2008; Yalçın ve Erginer, 2012; Turhan ve Yaraş, 2013; Akan, Yalçın ve Yıldırım, 2014) odaklanıldığı görülmektedir. Okul müdürüne ilişkin çizimlere dayalı çalışmalar incelendiğinde; Yalçın ve Erginer (2014) 2. kademe öğrencilerinin okul müdürü algıları ve Demirbaş ve Alabay'ın (2017) ise okul öncesi öğrencilerinin okul müdürü algılarını belirlemeye yönelik çalışmaları görülmektedir. İlkokullarda okul müdürüne ilişkin çizimlere dayalı sınırlı sayıda (Yıldırım ve Uğur, 2011 ve Tüzel ve Şahin, 2014) çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Bu sebeple yapılan bu çalışmanın okul yönetimi sürecinde etkili bir faktör olan ilkökul müdürlerinin farklı sınıf seviyelerinde algılanma şeklinin belirlenmesi ilkökullardaki okul müdürlerinin özellikleri, yönetim süreci, öğrenci-okul yönetimi, öğrenci okul müdürü iletişiminin belirlenmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada ilkökul 1., 2., 3. ve 4. sınıfta okuyan öğrencilerin okul müdürü kavramına ilişkin algılarını yaptıkları çizimler yoluyla belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- 1) İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin okul müdürü algıları nasıldır?
- 2) İlkokul ikinci sınıf öğrencilerinin okul müdürü algıları nasıldır?
- 3) İlkokul üçüncü sınıf öğrencilerinin okul müdürü algıları nasıldır?
- 4) İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin okul müdürü algıları nasıldır?

İlkokul öğrencilerinin (1-4. sınıf) okul müdürü algılarındaki benzerlik ya da farklılıklar nelerdir?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeline, çalışma grubuna, verilerin toplanmasına, verilerin analizine ve araştırmaya ilişkin geçerlik-güvenirlik çalışmaları yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Tarama modelinde yapılan bu çalışmada nitel araştırma ile yürütülmüştür. Bogdan ve Biklen (1992) bireylerin yaşamlarını nasıl anlamlandırdıklarının belirlenmesinin nitel araştırmaların temel özelliklerinden olduğunu belirtmişlerdir. Hatch (2002) ise araştırma sürecinde benimsenen yorumlayıcı-yapılandırmacı bakış açısıyla gerçeklerin sosyal olarak yapılandırıldığını ve bireylerin deneyimlerine bağlı olarak da gerçekliğin değişeceğini ifade etmiştir. Bu araştırma sürecinde katılımcıların kendi yaşantılarına, duygu ve düşüncelerine bağlı olarak okul müdürüne ilişkin oluşturdukları gerçekliği çizimleri ve açıklamaları ile yansıttıkları düşünülmektedir.

Çalışma Grubu

Öğrencilerin okul yönetim sürecindeki önemli bir role sahip olan okul müdürleriyle karşılaşması ve tanışması ilkököl düzeyinde başlamaktadır. İlkokula yeni başlayan öğrencilerin okul müdürüne yönelik algısı kendi öğretmenine nazaran farklılık gösterebilmektedir. Bu durum okul müdürünün rolü, görevi ve öğrencilerin okul müdürüyle gün içerisinde karşılaşma sıklığıyla ilgilidir. Dolayısıyla okul yönetiminde oldukça etkili olan okul müdürlerinin öğrenciler tarafından nasıl algılandığı ve bu algının ilkököl 1. sınıftan ilkököl 4. sınıfa kadar geçen süre içerisinde değişip değişmediği bu çalışmanın temelini oluşturmaktadır.

Katılımcıların belirlenmesinde zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak veren amaçlı örneklem (Cohen, Mannion ve Morrison, 2013) türlerinden tabakalı amaçlı örneklem kullanılmıştır. Bu örneklem türünde analiz aşamasında ana kategoriler ortaya çıkmasına rağmen, ortak kategoriler oluşturmaktan ziyade ana değişikliklerin belirlenmesi amaçlanmaktadır (Patton, 1990, s. 240). Katılımcılar araştırma süreci hakkında bilgilendirilmiş ve amacından haberdar edilmiştir. Ayrıca ulaşılan bilgilerin üçüncü kişilerle paylaşılmayacağı ve verilerin sadece bilimsel amaçlarla kullanılacağı açıklanmıştır. Araştırma, Ankara ili Akyurt ilçesinde yer alan bir devlet okulunda bulunan 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerinden gönüllü olarak katılan 363 öğrenci ile yürütülmüştür.

Araştırmada her sınıf düzeyi bir tabakayı ifade etmekte ve tabakalar (birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf) kendi içinde homojen (benzer) özelliklere sahip olduğu düşünülmektedir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğrencilere ilişkin bilgiler

Sınıf	Araştırmaya katılan öğrenci sayısı	Hatalı ve eksik çizim sayısı	Araştırmaya dâhil edilen çizim sayısı	Kız Öğrenci sayısı	Erkek öğrenci sayısı
1. Sınıf	99	29	70	33	37
2. Sınıf	84	14	70	42	28
3. Sınıf	90	20	70	36	34
4. Sınıf	90	20	70	36	34
Toplam	363	83	280	147	133

Araştırmaya katılan katılımcıların %52. 5'i kız, %47. 5'i erkektir. Araştırma sürecinde 363 kişiye ulaşılmış; 83 resim hatalı ya da eksik olarak değerlendirildiği için çalışmaya 280 kişi dâhil edilmiştir.

İşlem

Araştırmanın amacı doğrultusunda ilkököl öğrencilerinden okul müdürü ile ilgili çizimler (resim, karikatür, vb...) yapmaları istenmiştir. Öğrencilerin kendi düşüncelerini sınırlamadan, daha detaylı bilgiler verebilmeleri ve çizimlerinin daha anlaşılabilir olması için öğrencilerden yaptıkları çizimleri birkaç cümle ile yazılı olarak açıklamalarına, yazı ya da konuşma balonları ile desteklemelerine izin verilmiştir. Öğrencilere çizimlerini tamamlamaları için bir ders saati süre

verilmiştir. Öğrencilere boş bir A4 kâğıdı verilmiş ve çizimlerini kimseden yardım almadan gerçekleştirmişlerdir.

Verilerin Analizi

Öğrencilerin çizimlerinin analiz edilmesinde ana tema ve sorunların tespit edilmesi araştırmacılar tarafından okunarak kodlama yapılarak, ana tema, sorun ve örüntüler (Miles ve Huberman, 1994) belirlenmeye çalışılmıştır. Analiz sürecinde ilk olarak öğrencilerin yaptıkları çizimler ve açıklamalar incelenmiş, boş bırakılan, herhangi bir anlam içermeyen formlar elenmiştir. Daha sonra öğrencilerin çizimleri, çizimlere ilişkin açıklamaları ortak özellikleri açısından incelenmiş, benzer çizimlerin bir araya getirilerek, kodlar ve kategoriler belirlenmiştir. Son olarak her bir kod ve kategorilerin frekans ve yüzdeleri hesaplanmıştır. Yapılan çizimlerin anlamlarının daha iyi anlaşılması için alanında uzman görsel sanatlar öğretmenlerinin görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmada ayrıca kodlayıcılar arası uyum yüzdesi. 90,9 olarak belirlenmiş ve Tablo 2’ de sunulmuştur.

Tablo 2. Kodlayıcılar arası uyum yüzdesi

Kategoriler	Uzlaşılın Kod Sayısı	Uzlaşılmayan Kod Sayısı	Uyum Yüzdesi (%)
Kişisel Özellik	188	17	91.7
Mesleki Özellik	141	14	90.9
İletişim	88	6	93.6
Fiziksel Özellik	20	4	83.3
Bilgi Aracı Olma	17	4	80.9
Toplam	454	45	90.9

Araştırma sürecinde öğrenci çizimleri ve açıklamalarından sıkça alıntılar yapılması, katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinin benimsenmesi, veri toplama araçlarının geliştirilmesi ve veri toplama sürecinin ayrıntılı olarak betimlenmesinin araştırmanın inandırıcılığına ve transfer edilebilirliğine katkı sağladığı düşünülmektedir.

BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde katılımcılardan elde edilen veriler, araştırmanın amaçları doğrultusunda analiz edilerek sunulmuştur. Öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda elde edilen kodlar sınıf düzeyinde ayrı ayrı listelenerek Tablo 3’ de verilmiştir.

Tablo 3. Sınıflara ilişkin kod listesi

SINIFLARA İLİŞKİN KOD LİSTESİ							
1. SINIF		2. SINIF		3. SINIF		4. SINIF	
Kodlar	f	Kodlar	f	Kodlar	f	Kodlar	f
Sözlü iletişim	16	Birlikte vakit geçirme	36	Sözlü iletişim	1	Sevgi Unsuru	22
Sevgi Unsuru	14	Sözlü iletişim	17	İyi kalpli	9	Okulu güzelleştiren	18
Otoriter	11	Bilgi unsuru olma	14	Okulu güzelleştiren	9	Öğrenciyi düşünen	14
Tören	8	İyi davranma	11	Düzen sağlayan	9	Fiziki görünüm	11
İyi davranma	6	Okulu yöneten	10	Birlikte vakit geçirme	9	Hoşgörülü	10
Okulu güzelleştiren	6	Mizah	10	Okulu yöneten	6	İyi kalpli	8
Okulu yöneten	5	Sevgi Unsuru	8	Tören	5	İyi davranma	8
Problem çözme	5	Yardımsever	7	Güç Sahibi	5	Yardımsever	8
Uyarıcı olma	5	Nezaket	5	Yardımsever	5	Nezaket	7
İyi kalpli	3	Koruyucu	5	Okulun sahibi	5	Saygılı	7
Sert yapılı	2	Çılgın	4	Önleyici	3	Adil	7
Kural koyma	2	Kural koyma	4	Cinsiyet	2	Düzen sağlayan	5
Okulun temeli	2	Öğretimsel lider	3	Koruyucu	2	Önleyici	4
Yardımsever	1	Cinsiyet	3	Saygılı	2	Güç Sahibi	3
İltifat eden	1	Uyarıcı olma	3	Adil	2	Mizah	3
Samimi olma	1	Değerli varlık	3	Eğlenceli	2	Anlayışlı	2
Değerli varlık	1	Velilerle ilgilenme	3	Emir verme	2	Okulu yöneten	2
		Hoşgörülü	2	Uyarıcı olma	2	Sert yapılı	2
		Ciddi	2	Fiziki görünüm	2	Kural koyma	2
		Güçlü	2	Kural koyma	2	Bilgi unsuru olma	2
		Önleyici	2	Çılgın	2	Sözlü iletişim	2
		Tören	1	Okulun temeli	1	Çalışkan	1
		Doğa sevgisi	1	Değerli varlık	1	Doğa sevgisi	1
		Emir verme	1	İyi davranma	1	Çılgın	1
		Denetim	1	Anlayışlı	1	Tören	1
		Temiz	1	Doğa sevgisi	1		
		Çalışkan	1	Bilgi unsuru olma	1		
		Yakışıklı	1				

Araştırmadan elde edilen veriler neticesinde 5 kategoriye ve bu kategorilerden de 2 tema temaya ulaşılmıştır. Tüm sınıf düzeyinde bu tema ve kategoriler değişiklik göstererek yer almaktadır.

Tablo 4. Araştırmada elde edilen tema ve kategoriler

Temalar	Kategoriler
Mesleki Yeterlik	Mesleki Özellik Bilgi Aracı Olma
Kişisel Yeterlik	İletişim Becerisi Kişisel Özellik Fiziksel Özellik

1. Sınıf öğrencilerin Müdür Algıları

İlkokul 1. sınıf öğrencilerin okul müdürüne ilişkin algıları “*mesleki özellikler, kişisel özellikler ve iletişim*” kategorileri altında incelenmiştir. Öğrencilerin müdürleri *daha çok mesleki özelliklerini* dikkate alarak çizdikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin müdürlüğü bir meslek olarak daha çok ön plana çıkardıkları, müdürün otoriter bir yapıda olması gerektiği, okulun resmi törenleri, okulu

yöneten unsur olarak müdürü ön plana çıkarmışlardır. Öğrencilerin okul müdürü algıları Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. 1. sınıf öğrencilerinin okul müdürü algıları

Kategori	Kod
Mesleki özellikler	Otoriter
	Tören
Kişisel özellikler	Sevgi unsuru
İletişim becerileri	Sözlü iletişim

Öğrencilerin algılarındaki müdürü resmederken mesleki özelliklerinden sonra kişisel özellikleri önemli olarak gördükleri belirlenmiştir. Kişisel özellikler kategorisi içerisinde ise sevgi unsuru ($f=21$) olan bir müdür ön plan çıkmaktadır. Öğrencilerin iletişim kategorisi altında “sözlü iletişim unsuru” olmayı ($f=16$) daha çok vurguladıkları belirlenmiştir.

Ayrıca ilkökul 1. sınıf öğrencilerinin erkek müdürleri ($f=39$) kadın müdürleri ($f=17$) oranla daha çok tercih ettikleri ve resmettikleri; 14 öğrencinin ise resimlerinde müdürleri cinsiyet ile ilişkilendirmedikleri görülmüştür. İlkokul 1. sınıf öğrencilerin müdürleri sırasıyla okulun bahçesinde-okulla yan yana ($f=40$)(Resim 1), herhangi bir mekân ile ilişkilendirmeden çizilen ($f=16$)(Resim 2) ve okulun içinde genellikle kendi odası içinde ($f=14$) (Resim 3 ve Resim 4) resimleri çizdikleri görülmüştür. Herhangi bir mekân ile ilişkilendirilmeyen müdürlerin kişisel özellikleri ön plan çıkarılırken, okulla yan yana-okul bahçesinde çizilen müdürlerin daha çok resmiyet ve tören ile ilişkilendirildiği belirlenmiştir.

RESİM 1. Okulun yanında çizilen müdür

RESİM 2. Mekânı belli olmayan yerde çizilen müdür

RESİM 3. Odası içinde çizilen müdür

RESİM 4. Odası içinde çizilen müdür

2. Sınıf Öğrencilerinin Okul Müdürü Algıları

İlkokul 2. sınıf öğrencilerinin çizimleri incelendiğinde öğrencilerin müdürler daha çok herhangi bir mekân ile ilişkilendirmeden ($f=50$) çizdikleri görülmüştür. Bu çizimi sırasıyla okulun yanında-bahçesinde ($f=10$) ve okulun içindeki çizimleri ($f=7$) izlemektedir. Öğrencilerin çizimlerinde

müdürü ailesiyle birlikte ($f=3$) resmettikleri belirlenmiştir. Herhangi bir mekân ile ilişkilendirilmeyen müdürlerin daha çok kişisel özellikleri vurgulanırken, okulun içinde çizilen resimlerde ise mesleki özellikleri ön plana çıkarmaktadır.

Yapılan çizimlerde ilkökul 2. sınıf öğrencileri de erkek müdürleri ($f=44$) tercih ettikleri görülmüştür. Bunu sırasıyla kadın müdürler ($f=17$) ve cinsiyeti olmadan çizilen müdürler ($f=9$) izlemiştir. Öğrencilerin okul müdürünü açıklamak için yaptıkları çizimlerin “mesleki yeterlik” teması altında “*mesleki özellik*” ve “*bilgi unsuru olma*” kategorileri altında; kişisel yeterlik teması altında “*kişisel özellik, iletişim ve fiziksel özellik*” kategorileri altında toplandığı belirlenmiştir.

Tablo 6. 2. sınıf öğrencilerinin okul müdürü algıları

Kategori	Kod
İletişim becerileri	Birlikte Vakit Geçirme Sözlü İletişim
Kişisel özellik	Sevgi Unsuru Mizah
Bilgi aracı olma	Bilgili ve Bilgiyi paylaştan Öğretimsel Lider
Mesleki özellik	Okulu yöneten kişi Koruyucu
Fiziksel özellik	Cinsiyet Güçlü Ciddi

Tablo 6 incelendiğinde; Öğrenciler okul müdürünü en çok iletişim kategorisi içinde “*birlikte vakit geçirilen öge* ($f=36$)” (Resim 5) olarak resmetmişlerdir. Burada yine sözlü iletişim kuran bir müdür ($f=17$) ikinci sırada yer almaktadır. Öğrenciler resimlerinde kişisel özelliklere ikinci sırada yer vermektedirler. Öğrenciler resimlerinde; müdürün *sevgi unsuru olan* ($f=26$) (Resim 6) ve *mizahi özellikleri* olan bir müdür ($f=10$) olmasını istedikleri belirtmişlerdir. Mesleki özelliklerin ise iletişim ve kişisel özelliklere sahip müdürlerden sonra geldiği görülmektedir. Ayrıca ikinci sınıf öğrencilerinin resimlerinde “*bilgi unsuru*” olan müdürlere ($f=14$) yer verdikleri görülmüştür. Bu şekilde çizilen müdürlerin bilgili oldukları ve bilgilerini paylaşmaya açık oldukları belirtilmiştir.

RESİM 5. Müdürle vakit geçirmek isteyen öğrenci

RESİM 6. Sevgi unsuru olarak çizilen müdür

3. Sınıf Öğrencilerinin Okul Müdürü Algıları

İlkokul 3. sınıf öğrencilerinin resimleri incelendiğinde müdürlerin *çoğunlukla okulla yan yana bahçesinde* ($f=28$) resmedildiği görülmektedir. Bunu sırasıyla herhangi bir mekânın olmaması ($f=24$) ve okulun içinde yer alan resimler ($f=18$) izlemektedir.

İlkokul 3. sınıf öğrencileri de erkek müdürü ($f=34$) tercih ettiklerine yönelik resimler çizmişleridir. Cinsiyeti belirtmeyen resimler ($f=20$) ikinci olarak değerlendirilirken, kadın müdürlerin ($f=16$) ise en az tercih edildiği görülmüştür.

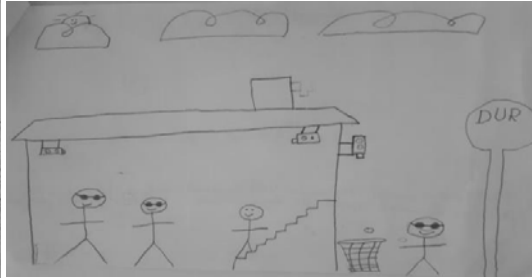
Tablo 7. 3. sınıf öğrencilerinin okul müdürü algıları

Kategori	Kod
Mesleki Özellik	Okulu Güzelleştiren
	Düzen Sağlayan
	Okulu Yöneten
	Güç Sahibi
	Tören
Kişisel Özellik	Sevgi unsuru
	Saygılı
	Adil
	Çılgın
İletişim becerileri	Sözlü İletişim
	Birlikte Vakit Geçirme
Fiziki Özellik	Cinsiyet
	Güzel ve Şık Giyinen

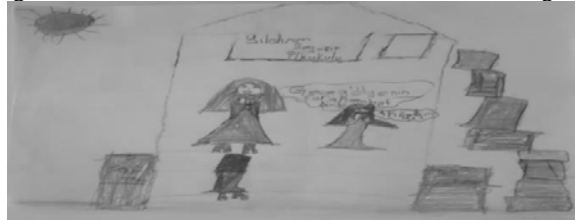
Tablo 7 değerlendirildiğinde; ilkokul 3. sınıf öğrencilerinin algılarındaki müdürler “mesleki yeterlik” teması altında “*mesleki özellik*”; “kişisel yeterlik” teması altında “*kişisel özellik, iletişim ve fiziksel özellik*” (Resim 7) kategorileri altında toplanmaktadır. Öğrencilerin en fazla okul müdürünün mesleki özelliklerini ($f=51$) vurguladıkları görülmüştür. Mesleki özelliklerden ise “*okulu güzelleştiren, okulla ilgilenen*” ($f=9$) (Resim 8 ve Resim 9) bir müdür ve “*düzeni sağlayan*” ($f=9$) bir müdür vurgulanmıştır. Okulu güzelleştiren-okulla ilgilenen müdürlerin okulda konser düzenlerken, bahçeye havuz yaptırırken resmedildikleri görülmüştür. Çizimler incelendiğinde öğrencilerin müdürlerin kişisel özelliklerine ($f=25$) yönelik resimler yaptıkları görülmektedir. Öğrenciler müdürleri kişisel özellik olarak sevgi unsuru olan müdür olması gerektiğini düşünmüşlerdir. İletişim unsuru olan müdürler ($f=20$) ise üçüncü sırada resmedilmiştir. Öğrencilerin bu çizimlerinde kendileriyle *sözlü iletişim* ($f=11$) kuran müdürleri tercih ettikleri belirlenmiştir.

RESİM 7. Fiziksel özelliği vurgulanan müdür

RESİM 8. Okulu güzelleştiren müdür

RESİM 9. Okulu Güzelleştiren Müdür

4. Sınıf Öğrencilerinin Müdür Algıları

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin resimleri incelendiğinde daha çok erkek müdürleri ($f=46$) resmettikleri, sonrasında da kadın müdürleri ($f=20$) resmettikleri belirlenmiştir. Cinsiyeti belirtmeyen resimlere ($f=4$) ise bu sınıf düzeyinde iyice azaldığı görülmüştür. 4. sınıf

öğrencilerinin resimlerinde müdürleri konumlandırırken çoğunlukla okulun bahçesi-yanında ($f=38$) (Resim 10) çizdikleri görülmüştür. Öğrenciler resimlerinde mekânı belli olmayan çizimlere de yer verdikleri ($f=26$) (Resim 11) görülmüştür. Öğrenciler çizimlerinde en az olarak okulun içinde çizilen resimlere ($f=6$) yer vermişlerdir.

Tablo 8. 4. sınıf öğrencilerinin okul müdürü algıları

Kategori	Kod
Kişisel Özellik	Sevgi Unsuru Öğrenciyi Düşünen Hoşgörülü
Mesleki Özellik	Okulu Güzelleştiren Düzen Sağlayan
Fiziksel Özellik	Güzel ve Şık Giyinen Cinsiyet
İletişim	Sözlü İletişim
Bilgi Aracı	Bilgili

Tablo 8’de yer alan ilkökul 4. sınıf öğrencilerin çizimleri değerlendirildiğinde okul müdürünün *kişisel özelliklerine* ($f=101$) oldukça fazla bir şekilde değinildiği görülmektedir. Kişisel özelliklerden ise *sevgi unsuru olma*, ($f=38$) *öğrenciyi düşünen müdür* ($f=14$) ve *hoşgörülü müdür* ($f=10$) ilk sıralarda yer alan özelliklerdir. Yapılan resimlemelerde kişisel özelliklere sahip olan müdürden sonra *mesleki özellikleri* ($f=35$) vurgulanan müdür özellikleri vurgulanmıştır. Burada öğrencilerin özellikle *okulla ilgilenen ve okulu güzelleştiren* ($f=18$) (Resim 12) müdürleri istedikleri görülmektedir. Çizimlerde ayrıca öğrencilerin *düzeni sağlayan* ($f=5$) ve *önleyici* ($f=4$) bir müdür istedikleri de belirlenmiştir. Resimlerde dikkat çeken bir diğer etmen ise öğrencilerin okul müdürünün *fiziksel özelliklerin* ön plan çıkartmış olmalarıdır. Öğrencilerin fiziksel özellikleri resmedilirken temiz ve şık giyinen, yakışıklı olarak resmedildiği görülmektedir.

RESİM 10. Okulun yanında çizilen müdür

RESİM 11. Mekânı belli olmadan çizilen müdür

RESİM 12. Okullu güzelleştiren müdür

5. Algılanan Müdürler Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar

Tablo 9’ daki veriler incelendiğinde; öğrencilerin sınıf düzeyi ilerledikçe müdürün de okulun bir parçası olduğunu fark ettikleri; rol model olarak okulda erkek müdür olduğu için erkek müdürü tercih ettikleri; 1. sınıfta okul müdürü algısının bir yönetici olduğu, 2. sınıftan itibaren kendileri ile iletişim kuran müdür istedikleri, 3. sınıfta mesleki özelliklerin ön plana çıkardıkları ve iyi yönetici özelliklerini tekrar hatırladıkları ve 4. sınıfta da iyi bir müdür istedikleri sonuçlarına ulaşmıştır.

Tablo 9. 1-4. sınıf öğrencilerinin okul müdürü algıları

Sınıf Düzeyi				
	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf
Çizilen Mekân	Okulun Dışı- Mekân Yok	Okulun Dışı- Mekân Yok	Okulun Yanı ve Bahçesi	Okulun Yanı ve Bahçesi
Tercih Edilen Cinsiyet	Erkek Müdür	Erkek Müdür	Erkek Müdür	Erkek Müdür
En Çok Tercih Edilen Tema	Kişisel yeterlikler	Mesleki yeterlikler	Mesleki yeterlikler	Kişisel yeterlikler
En Çok Tercih Edilen Kategori	Mesleki özellikler- İyi yönetici özellikleri	İletişim becerisi	Mesleki Özellikler – İyi yönetici özellikleri	Kişisel Özellikler

Araştırmada ayrıca mesleki yeterliklerin, iyi bir yönetici de olması gereken özellikleri barındıran müdürün her sınıf düzeyinde değinildiği; müdürü tanıdıkça ve çocuklarda yaş ilerledikçe iyi insanın sahip olması gereken özellikler müdürlerde ön plan çıktığı; 1. sınıf öğrencileri müdürlerin fiziksel özellikleri ve bilgi aracı olma özelliklerini düşünmedikleri; bilgi unsuru olan, bilgileri paylaşan ve iletişim becerileri yüksek olan müdürleri en fazla 2. sınıf öğrencilerinin tercih ettikleri; müdürlerin kişisel ve fiziki özelliklerine de en fazla 4. sınıf öğrencilerin önem verdikleri sonuçlarına ulaşmıştır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmanın sonuçları öğrencilerin okul müdürüne yönelik algılarının daha çok olumlu yönde olduğunu ortaya koymaktadır. İlkokul 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin müdürün mesleki yeterliliklerini, 1. ve 4. sınıf öğrencilerin kişisel özelliklerini vurguladıkları belirlenmiştir. Öğrenciler okul müdürünü; öğrencilerle birlikte vakit geçiren, kendileriyle iletişime geçen, sevgi dolu, iyi davranan, yardımsever ve iyi kalpli birisi olarak görmektedirler. Araştırmanın bu sonucu Cerit, (2008), Demirbaş ve Alabay, (2017), Turhan ve Yaraş’ın (2013) yaptıkları çalışmalar ile benzerlik, Lum, (1997), Balcı, (1999), Aydoğdu, (2008), Yıldırım ve Uğur, (2011), Yalçın ve Erginer’in (2012, 2014) yaptıkları çalışmalar ile ise farklılıklar göstermektedir.

Öğrencilerin müdürle iletişim halinde olduğu süreçlerdeki çizimlerinin genellikle okulun dışında ya da bahçede resmedildiği görülmektedir. Bu çalışmayla farklı olarak Tüzel ve Şahin (2014) yaptıkları çalışmada okul müdürünün en çok resmedildiği mekânın yönetici odası olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Çalışmada okuldaki çoğu öğrencinin okul müdürünü erkek olarak çizdiği görülmektedir. Katılımcıların çoğunluğunu kız öğrenciler oluşturuyor olsa da bu durumun da okuldaki müdürün erkek olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

İlkokul 1. sınıf öğrencilerin okul müdürü algıları incelendiğinde okul içinde çizilen müdürlerin daha çok resmedildiği ve bu müdürlerin de mesleki özellikleri vurgulanmaya çalışıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Mesleki özellikleri ile ilişkilendirilen müdürlerin de İstiklal Marşı törenlerinde kendilerine konuşma yaparken resmedildiği belirlenmiştir. Benzer şekilde Tüzel ve Şahin’ (2014) in yaptıkları çalışmada öğrencilerin okul müdürü figürünü öğrencilere toplu biçimde öğrencilere hitap ettiği törenlerde gördüğü sonucuna ulaşmışlardır. Öğrencilerin

sözlü iletişim ile ilgili resimlerin daha çok müdürlerle diyalog içinde olarak, kendileri ile ilgilendiği şekilde resmedildiği görülmüştür. Marzano, Waters ve McNulty (2005) etkili okul müdürlerinin öğrenci ve öğretmen ile etkili iletişim kurabildiklerine, bu iletişimin de öğrencilerin akademik başarılarını artırdığına değinmektedirler. Okulun herhangi bir yerinde kendileriyle iletişim kuran, törenlerde yer alan müdürler öğrencinin okul kimliği oluşmasında, kendilerini değerli hissetmelerine, okula karşı olumlu duygular geliştirmelerine yardımcı olacağına işaret etmektedir. Yapılan resimlemelerde dikkat çeken bir diğer etmen ise 1. sınıf öğrencilerinin okul müdürlerini otorite olarak görmeleridir. Okula yeni başlayan öğrencilerin okul müdürünü otorite olarak algılamaları okula ve okul müdürüne yönelik bakışı olumsuz şekilde etkileyebilmektedir.

İlkokul ikinci sınıf öğrencilerin okul müdürü algıları incelendiğinde bu öğrencilerin okul müdürünü “birlikte vakit geçirilen kişi- kendileriyle sözlü iletişim kuran kişi” olarak algıladıkları görülmektedir. Öğrenciler çizimlerinde okul müdürlerini okul içinde ve kendilerine bir şey öğretirken, kendileriyle okulun farklı yerlerinde konuşurken çizdikleri görülmüştür. Bu durum müdürün eğitsel bir lider olarak davranmaya çalıştığının, öğrenci etkileşimine önem verdiğini göstermektedir. Demirbaş ve Alabay’ın (2017) yaptıkları çalışmada da öğrenciler, okul müdürlerini yüksek oranlarda öğretimsel sürece katılan kişi olarak gördükleri sonucuna ulaşmıştır. Öğrencilerin resimlerinde komik ve espri anlayışı olan müdür karikatürize ederek mizah anlayışı olan müdür çizimleri ise oldukça dikkat çekicidir. Bu sonuca benzer olarak Yıldırım ve Uğur’ (2011) un yaptıkları çalışmada öğrencilerin kızmayan, bağırmayan, cana yakın, gülümseyen, şiddete başvuran veya şiddet yanlısı olan müdür istedikleri sonucuna ulaşmıştır.

İlkokul 3. sınıf öğrencilerin okul müdürü algılarının okul üzerindeki etkili ve dönüştürücü özelliği üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Öğrencilerin bu duruma ilişkin çizimleri incelendiğinde genellikle okul bahçesinin park ve eğlence alanlarına sahip olması gerektiği şeklinde resmedildiği görülmektedir. 1. sınıf öğrencileri gibi 3. sınıf öğrencileri de çizimlerinde okul müdürünü otorite sahibi olarak resmetmişlerdir. Elde edilen bu sonuç yapılan çalışmalar (Balci, 1999; Aydoğdu, 2008; Cerit, 2008; Yıldırım ve Uğur, 2011; Yalçın ve Erginer, 2012; Demirbaş ve Alabay, 2017) ile paralellik göstermektedir. Araştırmada okul müdürünün öğrenciler tarafından otorite, okulu yöneten birisi olarak görüldüğü sonuçlarına ulaşmıştır. Öğrencilerinin resimlerinde okul müdürünün okulda düzeni sağlayan biri olarak resmedilmesi de bir diğer önemli sonuçtur. Bu resimlemelerde öğrenciler okullarında gerçekleştirilen ve gerçekleştirilecek etkinliklerde okul müdürünü sorumlu tuttıkları görülmektedir.

İlkokul 4. sınıf öğrencilerin okul müdürü algıları diğer sınıflara nazaran biraz daha farklılaştığı görülmektedir. Oluşan bu farklılık okul müdürünü kişisel özellikleri üzerine yoğunlaşmaktadır. Öğrenciler resimlerinde okul müdürünü sevgi dolu ve iyi kalpli birisi olarak çizmişlerdir. Okul müdürünün ayrıca hoşgörülü olduğu, öğrencilere yardım eden ve iyi davranan birisi olarak resmedildiği dikkat çeken bir diğer etmendir. Yalçın ve Erginer (2014) çalışmalarında sevgi unsuru olma özelliğinin en çok çizilen müdür özelliklerinden olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Sevecen, iyi kalpli müdür öğrencilerin okula karşı olumlu kimlik geliştirmesinde yardımcı olabilir. Araştırmadan elde edilen sonucun aksine Tüzel ve Şahin’ (2014) in yaptıkları çalışmada öğrencilerin okul müdürü tarafından cezalandırıldığı veya okul müdürünün öğrenciye kızdığı gibi olumsuz durumlar olarak resmedildiği görülmektedir.

Golomb (2004) çocuk çizimlerinde yer alan insan figürünü çocuğun bilişsel gelişimi açısından en fazla bilgi veren öge olarak tanımlamaktadır. Bir diğer deyişle çocuk olgunlaştıkça ve bilişsel olarak geliştikçe çizimlerde basit temsillerden karmaşık resimlere doğru geliştiğini düşünmektedir. Araştırma sürecinde öğrenci çizimlerinin gelişimsel bir süreç izlediği görülmüştür. 1. sınıf öğrencileri okul müdürünü okul dışında ve otoriter bir olarak çizerken, 2. sınıf öğrencileri okul müdürünü okul dışında ve okul müdürünün iletişim becerilerine yönelik çizimler yapmışlardır. İlkokul 3. sınıf öğrencilerinin resimleri incelendiğinde resimler diğer sınıflardan farklı olarak okul müdürünün eğlenceli bir kişi ve okulun sahibi olarak çizildiği görülmektedir. 4. sınıf öğrencilerinin çizimlerinde de diğer sınıflardan farklı olarak okul müdürünün öğrencilerini düşünen birisi olarak çizdikleri görülmektedir. Çocuk çizimleri resimsel gelişimin yanında içinde yaşadığı toplumu ve bireyin kendisini anlamlandırmasını da

etkilediği düşünüldüğünde (Cherney, Seiwert, Dickey ve Flichtbeil, 2006) çocuk çizimleri algılanan müdür, okul kültürü, yönetim tarzı hakkında bize ipuçları sağlamaktadır.

Bu çalışma erkek müdürün rol model olduğu bir okulda gerçekleştirilmiştir. Kadın müdürlerin rol model olduğu okullarda yapılacak çalışmalar da incelenip benzerlik ve farklılıkları analiz edilebilir. Araştırmada okul müdürlerinin daha çok mesleki, kişisel ve iletişim özelliklerinin ön plan çıktığı ve okul müdürlerinden beklenen eğitsel liderlik davranışlarını yeterince gösterilmediğini sonucuna ulaşılmıştır. Bu ve benzeri araştırma bulguları temel alınarak öğrencilerin ve toplumun okul müdürlerine yönelik algılarının iyileştirilmesine yönelik önlemlerin gerek okul yönetimleri gerekse resmî kurumlarca alınması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akan, D., Yalçın, S. ve Yıldırım, İ. (2014). Okul müdürü kavramına ilişkin öğretmenlerin metaforik algıları. *İlköğretim Online*, 13(1).
- Anning, A. ve Ring, K. (2004). *Making sense of children's drawings*. McGraw-Hill Education (UK).
- Arıcı, B. (2006). *Resim, psikoloji ve çocuğun dünyasında resim*. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/28886> sayfasından erişilmiştir.
- Artut, K. (2013). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*. Ankara:Anı.
- Aydoğdu, E. (2008). *İlköğretim okullarındaki öğrenci ve öğretmenlerin sahip oldukları okul algıları ile ideal okul algılarının metaforlar (mecazlar) yoluyla analizi*. Yüksek lisans tezi. Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Balcı, A. (1999). *Metaphorical images of school: School perceptions of students, teachers and parents from four selected schools (in Ankara)*. Doktora tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Bursalıoğlu, Z. (2000). *Eğitimde yönetimi anlamak sistemi çözümlmek*. Ankara: Pegem A.
- Bogdan, R. C. ve Biklen, S. K. (1992). *Qualitative research for education*. Boston. MA: Allyn and Bacon.
- Burt, C. (1921). *Mental and scholastic tests*. London: P.S, King & Son.
- Buyurgan, S. ve Buyugan, U. (2012). *Sanat eğitimi ve öğretimi eğitimin her kademesine yönelik yöntem ve tekniklerle*, Ankara: Pegem A.
- Cerit, Y. (2008). Öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin müdür kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 33(147), 3-13.
- Cherney, I. D., Seiwert, C. S., Dickey, T. M. ve Flichtbeil, J. D. (2006). Children's drawings: A mirror to their minds. *Educational psychology*, 26(1), 127-142.
- Cohen, L., Manion, L. ve Morrison, K. (2013). *Research methods in education*. Routledge.
- Demirbaş, S. ve Alabay, E. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının müdür algılarının belirlenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41, 78-97.
- Erol, F. (1995). Okul müdürlerinin görevlerini başarmada karşılaştıkları engeller. *Eğitim Yönetimi*, 1(1), 63-71.
- Farmer, J. L., Leonard, A. E., Spearman, M., Qian, M. ve Rosenblith, S. (2016). Picturing a classroom community: Student drawings as a pedagogical tool to assess features of community in the classroom. *Action in Teacher Education*, 38(4), 299-314.
- Gamrad, J. ve Staples, C. (1994). My school and me: Children's drawings in postmodern educational research and evaluation. *Visual Arts Research*, 20(1), 36-49.
- Golomb, C. (2004) *The child's creation of a pictorial world*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Goodenough, E (1926). *Measurement of intelligence by drawings*. New York: Harcourt, Brace, & World.
- Hallinger, P. (2003). Leading educational change: Reflections on the practice of instructional and transformational leadership. *Cambridge Journal of Education*, 33, (3), 329-352.
- Hatch, J. A. (2002). *Doing qualitative research in education settings*. SunyPress.
- Kellogg, R. (1969). *Analyzing children's art*. Palo Alto, CA: Mayfield.
- Lum, B. J. (1997). Student mentality: Intentionalist perspectives about the principal. *Journal of Educational Administration*, 35 (3), 210-218.
- Lowenfeld, V. (1947). *Creative and mental growth*. New York: Macmillan.
- Malchiodi, C. A. (1998). *Understanding children's drawings*. Guilford Press.
- Marzano, R. J., Waters, T. ve McNulty, B. A. (2005). *School leadership that works: From research to results*. ASCD.
- Maxwell, T. (2015). What can year-5 children's drawings tell us about their primary school experiences?. *Pastoral Care in Education*, 33(2), 83-95.

- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: A sourcebook*. Beverly Hills: Sage.
- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. Sage.
- Piaget, J. ve B. Inhelder. (1956). *The child's conception of space*. London: Routledge and Kegan Paul.
- Tuckey, C. J. (1992). Who is a scientist? Children's drawings reveal all, *Education 3-13: International Journal of Primary, Elementary and Early Years Education*, 20(2), 30-32, Doi: 10.1080/03004279285200201
- Turhan, M. ve Yaraş, Z. (2013). Öğretmen ve öğrencilerin öğretmen, disiplin, müdür, sınıf kuralları, ödül ve ceza kavramlarına ilişkin metafor algıları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(1), 129-145.
- Tüzel, E. ve Şahin, D. (2014). İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin okul yöneticilerine ilişkin metaforları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(17), 355-396.
- Ülker, R., Yılmaz, Z., Solak, A. ve Ergüder, L. (2013). Classroom environment: what does students' drawings tell?. *The Anthropologist*, 16(1-2), 209-215. Doi: 10.1080/09720073.2013.11891349
- Van Roekel, N. (2008). *Changing role of school leadership*. NEA Education Policy Brief.
- Winner, E. ve Gardner, H. (1981). The art in children's drawings. *Review of Research in Visual Arts Education*, 7(2)18-31.
- Yalçın, M. ve Erginer, A. (2012). İlköğretim okullarında okul müdürüne ilişkin metaforik algılar. *Öğretmen Eğitimi ve Eğitimcileri Dergisi*, 1(2), 229-256.
- Yalçın, M. ve Erginer, A. (2014). İlköğretim okulu öğrencilerinin okul müdürü algılarına ilişkin yaptıkları çizimler. *Eğitim ve Bilim*, 39(171), 270-285.
- Yıldırım, N. ve Uğur, M. (2011). Öğrencilerin algısından okul müdürü imgelerinin karikatürize ifadeleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 409-426.
- Yurtal, F. ve Artut, K. (2010). An investigation of school violence through Turkish children's drawings. *Journal of interpersonal violence*, 25(1), 50-62.